EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Quan el paper va guanyar a la pantalla

Â

Amb un excompany aficionat a la tecnologia i a la lectura discutíem sovint sobre el futur del llibre de paper. Ell assegurava que tenia els dies comptats, però jo en tenia seriosos dubtes. La majoria de les meves prediccions tecnoescèptiques han resultat errònies -em vaig resistir molts anys a comprar-me un mòbil o a passar de la meva vella màquina elèctrica a un ordinador-, però en aquest cas -i només en aquest cas- jo tenia raó. I és que, al contrari del disc de vinil, que més enllà de l'indubtable atractiu fetitxista té pocs o cap avantatge pràctic en relació als seus enterradors tecnològics, el llibre de paper és encara molt competitiu al costat del seu rival digital. És també un objecte relativament atractiu, prestigiat i col·leccionable, permet una certa personalització -inclosa la signatura dedicada de l'autor!-, és raonablement barat i resistent -no cal patir perquè te'l prenguin o s'espatlli- i és autosuficient, perquè, al contrari del disc o la cinta caset, el llibre no necessita cap aparell elèctric associat, més enllà d'una làmpada si es vol llegir de nit. Per això, la indústria discogràfica -i les botigues de discs- van desaparèixer pràcticament d'un dia per l'altre, mentre que l'editorial, llibreries incloses, resisteix amb la mala salut de ferro habitual.

Potser recordareu, deu o quinze anys enrere, quan els apocalíptics pronosticaven l'agònica fi de la història de la música arrossegada per la fi de la industria discogràfica. Si no es poden vendre discs, deien, ja ningú no voldrà muntar grups, pensar cançons o proposar nous sons i ritmes. Partien d'una visió excessivament economicista del comportament humà i massa pessimista pel que fa a la capacitat de la societat d'adaptar-se als canvis de tota mena. Les noves tecnologies de la informació i la comunicació han capgirat el món de la música i, entre els efectes positius d'aquesta transformació, el més significatiu és el creixement exponencial de la música en viu, dels concrets de tota mena. Entre els efectes negatius, l'augment -no ha estat mai fàcil- de la dificultat per guanyar-se la vida fent de músic.

Que el llibre electrònic no hagi substituït al tradicional i que, per una sola vegada, el paper hagi derrotat la pantalla no vol dir que el sector editorial s'hagi mantingut inalterable a la consolidació de la societat digital. Es llegeix menys -perquè la competència en el camp del lleure i d'accés a la informació s'ha disparat-, es venen menys llibres -tirades cada cop més curtes-, es va menys a les llibreries -perquè comprar per internet és fàcil, pràctic i barat-, però, en canvi, es publica més que mai i hi ha més publicadors -editorials grans, mitjanes, petites, micros i encara més micros- que mai. I és que, gràcies també a les noves tecnologies, publicar un llibre és molt més barat i senzill que abans i, per tant, crear una editorial o autopublicar-se està a l'abast de cada cop més gent. Encara més, el vell somni de tanta gent, d'escriure i veure publicat un llibre, és ara més possible que mai. Una altra cosa ben diferent és treure'n un rendiment econòmic. Les editorials fan números preveient vendes mínimes properes, moltes vegades, als escassos centenars d'exemplars i amb això compten cobrir costos materials i tècnics i, amb sort, treure un mínim benefici industrial. L'autor o autora es donaran per pagats amb la pujada de l'autoestima que proporciona veure el propi nom en una portada. I és que, si en el món de la música tocar en directe o gravar -en estudis semiprofessionals- és molt més fàcil que anys enrere, però guanyar-s'hi la vida és una possibilitat restringida a minories selectes, parir i veure publicat un llibre és molt més probable que abans, però fer-ne una professió, d'escriure, s'ha convertit en una utopia a la qual ja cap jove aspira.

Imatge: Carles Claret.